

II Första tiden i Lund

Pastor Krantz erbjöd sig att resa med Åke till Lund vid jultiden för att skaffa ett rum åt honom. Detta var Åke mycket tacksam för. Han var ju knappast van att reda sig på egen hand i en stad som Lund.

På efterhösten insjuknade Åke i lunginflammation. Han var mycket sjuk och kände sig knappast riktigt kry, då han om julen tillsammans med kyrkoherde Krantz var i Lund och utsåg ett rum åt sig. Han var inte så glad som han förut varit åt att få komma ut i världen. Han kände sig ensam bland så många människor. Det var nästan alltid med en rysning han tänkte tillbaka på de första dagarna, då han börjat kursen. Helst av allt skulle han ha velat resa hem igen. Allt var så främmande och nytt, Han kände sig så blyg, tafatt, ja nästan rädd för människorna.

Men så småningom vande han sig vid livet i stan och skaffade sig vänner och bekanta, Bland dessa var det en som han särskilt fäste sig vid. Denne var en verklig jätte. Ehuru två år yngre än Åke var han huvudet högre än denne. Han hette Augustus. Dels på grund av hans ovanliga och forntida namn och dels på grund av hans ståtliga figur kallade Åke honom på skämt för Kejsaren, Augustus var liksom Åke bondson. Han var inte heller begiven på nöjen, kanske detta mest berodde på brist på pengar att roa sig på. Ty liksom Åke var han fattig, och det var endast med svårighet han hade fått sin önskan uppfylld att få studera till lärare, Ja, Åke, förundrade sig själv över hur han, Åke, hade fått gå på denna kurs, De hade redan förut ont om pengar hemma och nu gick det en massa pengar åt till hyra, mat, kursavgift, böcker m.m.

Åke var fast besluten att endast köpa det allra nödvändigaste. Han unnade sig aldrig nå got extra gott, och ehuru det många gånger sved inom honom, då han såg sina kamrater gå på biografer och andra nöjeställningar, så stod han ståndaktigt emot frestelserna. Men det fanns en som också måste avstå från nöjena, och det var Augustus. De båda vännerna slöt sig alltmer sam man, kejsaren och hans adjutant.

Ännu en vän skaffade Åke sig, en flicka. Hon var tjugosex år gammal, således sju år äldre än Åke. Det var inte heller annat än som kamrat Åke betraktade henne. Men en bra kamrat var hon, Hon var inte som de andra flickorna eller skådespelerskorna som Kejsaren sa. Häri inberäknade han även Gunburg, ty han hade en viss avsky för alla flickor. Men Åke visste, Gunburg inte var som andra. Det såg han på henne, och sedan han lärt närmare känna henne, visste han att hon var en mycket religiös och fin flicka. Fastän Åke inte var religiös i egentlig bemärkelse, tyckte han likväl om religiösa människor. Han kunde lita på dem, tyckte han tyckte också om den tyste och flitige ynglingen med den drömmande blicken. Hon bodde en bit utanför stan, där hennes far var trädgårdsmästare. En gång bjöd hon Åke ut till sig, men han tackade nej. Han hade bara kommit att känna sig främmande och enkel, tyckte han. Och så var det kamraterna. De gjorde spe av honom redan nu, för att han var kär i "Gamla Sara" som de sa. Åke brydde sig inte stort om deras gyckel, fast lite förargad på dem var han ju, helst när de sa det så högt att Gunburg hörde det han visste, att hon var för intelligent för att fästa sig vid deras prat.

Åke hade fått hyra ett litet rum hos en änka med en synnerligen talrik bekantskapskrets. Varendra timme kom det besökande, och då det mellan hennes och Åkes rum endast var en dörr hördes deras prat alltför tydligt in till Åke och störde honom. Då han klagade härpå, hängde hon upp ett skynke framför dörren. Men nu trodde hennes gäster tydligen, att intet ljud kunde tränga igenom, och de gjorde inget för att dämpa sina röster. Så det blev värre istället för bättre. Åke lärde sig känna igen de olika gästerna hos gumman. Han hörde hur de förtalade varandra. Gumman höll med dem alla och hjälpte till med att svärta ner de från varandra. Hon låtsades även vara religiös. Hennes skenhelighet och hennes sladderaktighet förargade Åke mycket. Gemensam förstuga hade Åke med en herre, som de flesta nätter höll glada fester. Åke betalade en viss summa för hyran och betalade själv bränslet. Det skulle bli billigare hade han hört. Men så tycktes inte vara fallet här. Han skulle få förklaringen. En dag när han hade kastat sig på sängen för att vila sig, kom värdinnan in i rummet, hon lade inte märke till Åke. Först tog hon glöden ur spisen och lade i sin egen, och sedan tog hon även lite stenkol ur hans förråd. Åke visste inte vilket han skulle göra: om han skulle ge sin närvaro till känna eller vänta beslöt att vänta för att mera bokstavligt samla glödande kol på värdinnans huvud.

Helst hade Åke velat flytta, men han kände inte till staden riktigt. Kanske kunde han inte få så billig hyra någon annanstans. Och om han skrev hem till föräldrarna, så skulle dessa inte förstå honom, Och så skulle han komma ut bland nya människor, och kanske

hans nuvarande värdinna skulle sätta igång med förtal skulle skada honom. Så han beslöt att härda ut.

Fru Arnold, Åkes värdinna, hade en son som också provat till lärare. Han hade inte vunnit inträde. Då hade han tagit värving vid armén, där han trivts utmärkt med livet. Efter att ha klarat krigshögskolan var han nu välbeställd löjtnant.

O, hur härligt majsol ler. Och så är det karneval den Bland den mångtusenhövdade skaran står även Åke och Augustus. Långa som de är båda två har de en god överblick över folket. Litet längre bort står Gunburg. Åke får lust att gå bort till henne. Han säger det till Augustus, men denne frågar honom på fullt allvar, om han inte klok. Gunburg kände antagligen deras blickar på sig och tittade bort till deras plats. När hon fick se dem nickade hon glatt igenkännande och sade några ord till en flicka vid sin sida. Åke ansåg det nu som sin plikt att gå bort till henne, och fastän Kejsaren ideligen sade, att han var en idiot, följde han dock med honom. Gunburg hälsade hjärtligt och kamratligt på dem och presenterade: min syster Anna - Åke Carlsson, Augustus Bromberg. Åke tänkte: Var har jag sett denna flicka förut, denna ljuva, leende mun, dessa glada, strålande ögon. Han letade i minnet men kunde inte komma på det. Hon var sjutton år, ganska lång och en smärt, välväxt flicka. Hon såg på Åke med strålande ögon. Hennes syster hade berättat för henne om Åke. I hennes fantasi hade han blivit en verklig hjälte: lång, mörk och smärt. Och verkligheten gjorde henne inte besviken. Han var just så lång, att hon inte verkade så lång, och så var han stor och stark drömmande

ögon, som dock ibland kunde riktigt sprudla av liv, var ändå det vackraste; han var hennes drömmars prins.

Aldrig hade Åke haft så roligt i hela sitt liv, tyckte han. Hela eftermiddagen och kvällen var han tillsammans med flickorna. De tittade på karnevalsuptågen, var i Stadsparken och drack kaffe i Botaniskan. Åke hade sparat pengar, som han skulle ha till en Köpenhamnsresa. Dessa offrade han gärna nu var hela tiden strålande glad. Åke glömde Gunburg, som Augustus fick ta hand om eller rättare sagt som fick ta hand om Augustus, som till en början kände sig som om han hoppat i galen tunna och sände Åke ilskna blickar, för att han hade dragit honom in i detta elände. Åke visste, att han skulle få sig en kall avrivning i morgon, men det brydde han sig inte om.

Hela kvällen tänkte Åke: Var har jag sett Anna förut? När han hade skilts från henne, tänkte han detsamma. Så slog det honom plötsligt: Det är i dina tankar du sett henne, i dina drömmars vår är ditt ideal. Hon var en ung, vacker och ljuv kvinna, som med verklig sund livsglädje förenade allvar och djup. Om natten drömde Åke drömmar, som alla kretsade kring Anna och han gick i en underbar park. De var alldeles ensamma, och hon slöt sig till hans bröst, och han böjde sig ned och kysste henne. Då förändrades plötsligt scenen: Han stod på gatan i en stad och höll en till synes livlös gestalt i sina armar. Så fick han se hennes ansikte:

Det var Annas.

- Anna, skrek han, du får inte dö, hör du, du får inte dö!

Åke vaknade av sinnesrörelsen han känt i drömmen. Hjärtat bultade i bröstet på honom som skulle det

sprängas. Skulle drömmen ha någon betydelse? Åke ville slå bort sådana tankar men kunde det inte helt. Det var inte första gången han varit sanndrömmare.

Fjorton dagar senare avslutades kursen. Åke träffade inte Anna fler gånger, men han bad Gunburg hälsa henne. Ett par dagar före provet fick Åke besök av Villiam Brandt. Villiam var bror till Viola, ett år yngre än hon. I motsats till henne var han mycket begåvad men liksom hon egoistisk och hänsynslös. Han gick på gymnasiet, där han nu gått två år. Åke blev förvånad, då Villiam kom. Vad ville han, måntro? Han hade aldrig förut låtsat om att han känt Åke, fast de flera gånger mött varandra. Åke förstod, att han höll sig för förnäm att vilja igenkänna en av sin fars underlydande, och Åke tyckte att det var bäst som det var. Nu tänkte Åke på det där med Viola. En aning sade Åke, att det var för systems skull Villiam kommit Villiam frågade blott hur han kände sig nu vid det förestående provet. Gymnasiet hade haft avslutning, han skulle nu resa hem, han kunde ju alltid ta en hälsning med sig hem. Det var därför han kommit. Att han kommit för ett brevskull, ett brev från sin syster, tala de han inte om. Viola hade skrivit och bett honom besöka Åke och hälsa honom från henne. Kanske skulle det vara en uppmuntran för honom att få en hälsning från en vän skrev hon. Villiam varken förstod eller tyckte om systems intresse för Åke. Själv ansåg han liksom sina föräldrar, att det var högfärdsgalenskap, att Åke skulle studera, men han ville inte lägga sig i det som inte angick honom. Men Villiam beundrade, nästan avgudade, sin syster, och för hennes skull gjorde han nu besöket hos Åke. Men han tänkte inte framföra hälsningen. Det ville han inte nedlåta sig till viss beundran måste han dock

känna för Åke, som så tappert gav sig i kast med svårigheterna och som inte var rädd för att studera på skuld.

När han gick sa han därför i förbigående: Viola bad mig hälsa dig. Åke blev blossande röd.

– Aha, han är kär i henne, tänkte Villiam. Nåja, han är ju en vacker karl, och om Viola vill leka med honom en tid, så inte ska jag ta ifrån henne det nöjet. Hon vet nog att hålla sig på sin kant. Nå ska jag inte ha en hälsning tillbaks? frågade han leende.

– Jo, jovisst, hälsa henne igen, stammade Åke.

Och så gick Villiam. Men för Åke var lugnet borta. Vad ville Viola? Hur mycket visste Villiam? Dystra tankar snurrade runt i Åkes hjärna.

Provet misslyckades för Åke. Han blev visserligen godkänd, men som det hette på grund av bristande utrymme, icke intagen. Värre gick det för Augustus, som gick kugg i uppsatsskrivning, hans svagaste sida. Det kändes fruktansvärt, men Åke hade inte tappat modet. Han skulle pröva fler gånger. Värst var det att komma hem till föräldrarna. Hans mor hade varit sjuk den sista tiden, och nu skulle hon väl gräma sig för sonens misslyckande också, kanske se ett straff däri, för att han inte ville bli präst.

Då Åke talade om det för sin värdinna, beklagade hon honom med så tydlig skadeglädje i rösten, att Åke inte kunde låta bli att säga det åt henne. Hon blev lite arg, för att han var näsvis, sa hon. Åke var på dåligt humör förut. Han skulle resa hem nu, så han tyckte det kunde inte vara farligt att tala rent ut med käringen. Allt vad han samlat

på förut, bröt nu ut; Hur hon jämt haft besök, som stört honom, så att han aldrig kunnat läsa ifred. Det var helt enkelt hennes skull, att han nu misslyckats. Hon var en skenhelig människa, vars största nöje var att förtala sina medmänniskor. Ja, hon var en tjuv. Han hade med egna ögon sett, hur hon stal hans bränsle.

Då slogs dörren mellan rummen upp – och in steg en uniformerad person. Han var lika stor som Åke, mörk med ett par korta mustascher. Han verkade egenkär, lidelsefull och äregirig, tyckte Åke var värdinnans son, löjtnanten.

– Att ni kallar min mor sladdertacka, bryr jag mig inte om, men när ni kallar henne tjuv, går det för långt, röt han. Lista er härifrån fortare än kvickt, annars ska det bli annat av. Seså, helt om marsch, skrek han, när Åke tvekade.

– Jag ska först betala hyran, invände Åke

– Vi tar inte emot nån hyra av er väg bara! sa han och tog Åke i kragen

Åke hade god lust att ge den andre ett slag i ansiktet, men dels förstod han, att denne var både starkare och mera tränad och dels blev det bara tråkigheter av slagsmål Han följde därför villig med ut ur det hus, som varit honom en så dystert vistelseort,

Några timmar senare var han på väg hem utan större saknad lämnande Lund bakom sig. Jo, studierna saknade han, men han var fast besluten att till nästa år åter pröva lyckan. Sin tro på sig själv hade han kvar, Säkert skulle han nästa år lyckas. Detta tröstade han även sina föräldrar med.

Hans mor blev sämre för varje dag. Läkaren rådde henne att resa till Lund för observation. Det gjorde hon, och tre veckor senare kom hon hem, frisk och glad. Hon berättade, att hon träffat en gammal god väninna, som hon inte sett på trettio år. De hade varit sköterskor tillsammans, men så hade väninnan gift sig och flyttat långt därifrån. Sedan ett tiotal år hade hon nu bott i lundatrakten. Åkes mor hade varit på kirurgen för undersökning och fått beskedet att återkomma dagen därpå. Utkommen i staden hade hon händelsevis träffat på sin gamla väninna, som var mycket glad över återseendet och erbjöd henne logi hemma hos sig.